

ՌԻՄՈՆԻՆԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻՏ

Ուն՝ Ա. Բոլբախյան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ

Մարզ` Լոռի

Քաղաք` Վանաձոր

Դպրոց` Պ. Մնակի անվան N 30 հ/դ

Առարկա` Հայոց լեզու, գրականություն

Թեմա` Դ. Դեմիրճյանի <<Ալեկոբբե>> պատմվածքը

Դասարան` VII^Գ

Ուուցիչ` Ա. Հովհաննիսյան

2023-2024 ՈՒՍԱՄԻ

1877-1956թթ.

...

Դերենիկ Դեմիրճյանը նախնական կրթությունն ստացել է ծննդավայրի հայոց ծխական դպրոցում: Երկու տարի անց տեղափոխվել է Արդահան,

աշակերտել առաջադեմ համոզմունքներ ունեցող Ա. Տեր-Մելիքսեդեկյանին, 1892 թվականին ընդունվել է Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանը:

Դեմիրճյանի գրական հայացքների ձևավորման գործում բարերար ազդեցություն է ունեցել ճեմարանի ուսուցիչ, բանաստեղծ Հովհաննես Հովհաննիսյանը:

1898 թվականին ավարտել է Թիֆլիսի Ներսիսյան դպրոցը, ապա աշխատել

Արդահանում: 1900 թվականին հաստատվել է

Թիֆլիսում, մասնակցել Հովհաննես

Թումանյանի նախաձեռնությամբ

ստեղծված Վերնատուն գրական ընկերության

աշխատանքներին:

Երաժշտություն ուսումնասիրելու

նպատակով 1903 թվականին մեկնել է Մոսկվա: 1905-

1910 թվականներին սովորել է Մենի համալսարանի

մանկավարժական ֆակուլտետում, վերադարձել

Թիֆլիս և զբաղվել ուսուցչությամբ: 1925 թվականին

տեղափոխվել է Երևան, եղել գիտության և արվեստի

ինստիտուտի արվեստի բաժնի գիտքարտուղար: Նրա

հայրը Կարապետ աղան, եղել է սնանկացած

վաճառական:

...

ԴԵՄԻՐՃՑԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ԱՍՈՒՑԹՆԵՐ

* Քանու բերանն ընկած թղթի մի կտոր, որի վրա գրված լինեն երկու-երեք տող թեկուզ ուրիշի ձևերով, եթե նրանք պատկանում են
Դեմիթրճյանի գրչին, ուշադիր ընթերցողը կճանաչի
Դեմիթրճյանի ոճն ու լեզուն, այնքան ինքնատիպ է նա /Ե.
Չարենց/

Բնավորությամբ՝ գործուն, մտքով՝ անհանգիստ, ներքնապես՝
այրվող, նա նետվում էր գրական կյանքի հորձանուտը,
միջամտում
դեպքերի ընթացքին, զարկում էր, զարկվում, միշտ
բախումների մեջ, միշտ կրքոտ, միշտ բուռն, միշտ եռանդով:
/Ռ. Չարյան/

Մեր սիրելի ուսուցչի կրթումն ղված էր Պրոմեթեոսի հուրը: Նա
մեծ հումանիստ էր և բոցաշունչ հայրենասեր /Գ. Սևունց/

Ես չեմ հավատում, որ արդեն չկաս,
Որ հեռացել ես հավիտենապես,
Թվում է՝ հիմա ուր որ է կգաս,
Եվ մտերմաբար կժպտաս դու մեզ,
Թվում է՝ ուր որ է կգաս:

Վարդանանց հին-հին հիշատակներով,
Քո իմաստությամբ դեմիթրճյանական,
Դեմիթրճյանական քո կատակներով: /Զ. Սահյան/

ԴԵՄԻՐՃՑԱՆԻ ՄՏՔԵՐԻՑ

Ամեն ժողովուրդ գալիս է իր պատմությունից: Հայ ժողովրդի
ծանրակշիռ պատմությունը նրա վրա դրեց մեծ, համամարդկային
պարտականություններ:

* Դարավոր կռիվերից հետո մնաց հայ ժողովուրդը իր հնագույն
ամենաբարձր հատկություններով: Նա պահեց իր լեզուն, իր
ավանդույթները, իր կուլտուրան, իր հողը:

* Գրականությունը կյանքի հայելին է: Գրականության և
իրակաության միջև եղած տարածությունն արժանի է ամենախորին
ուսումնասիրության: Կյանքը ինքը ճշմարտացի է,
ուստի և նա պետք է վերարտադրվի արվեստի մեջ
ճշմարտացիությամբ:

* Տաղանդը գործ ունի սովորականի հետ, հանձարը՝ բացառիկի:
Տաղանդը զգուշանում է,

հանձարը՝ խիզախում: Այնտեղ, ուր տաղանդը կանգ է առնում
իբրև վերջին սահման, հանձարն սկսում է

* Մանկությունն անցավ լիակատար չքավորության մեջ: Ես իմ
ամբողջ կյանքում պարտական եմ չքավորությանը: Նա եղել է իմ
ամենամեծ դպրոցը:

* Ես սովի իմ ժողովրդին ոչ թե մեծ բան, այլ մեծապես ցանկացա
տալ մի բան... Ես ևս եղա այն հացահատիկը, որ ընկնելով հողը՝
մեռնում է, որպեսզի գա հացը կենդանի: Եվ մի ձգտում ունեմ.
հեռանալ ախարհից այնպես, որ նա մնա ինձ պարտք և ոչ թե ես նրան:

* Անվերջ էի կարծում կյանքի - գետի պե՛տ,
Մերն ու խնրում առատ, անբավ - գետի պե՛տ,
Մեծսրտանի շատ ման եկա - գետի պե՛տ
Քրքուր, փշուր փշրվեցի - գետի պե՛տ:

ՉՈՒԳԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԱՂՅՈՒՄԱԿ (գրականագիտություն)

Նոր հասկացություն
Պատմվածք

Առանցնահասկությունները
Հեղինակային

Տեխնիկ
Արձակ

Տեսակ
Նորավեպ կամ նովել

Օճառք հասկացություն
Հեփաք

Առանցնահասկությունները
ժողովրդական հեղինակային

Տեխնիկ
Արձակ, լաֆածո

Տեսակ
Հրաշխանություն, հրապանում, կենդանապատում

Բարդուղ գծերը

Արձակը ունի իրական իրապանում, իրականություն ունի ֆիլի հերոսներ, սահմանափակ գործողություններ, սովորական, հանրապարհ ընթացիկ պարզացող իրապան:

Ակիպը ու վերագը՝ հեղինակային:

Բարդուղ գծերը

Արձակը ունի իրական իրապանություն, իրականություն, պատկերավոր արձակություններ, ֆանտաստիկ, գեղարվեստական պատկերներ: Ակիպը ու վերագը ունի հասուկ արձակային «Լինում է լինում», «Կար՝կար», «ժուկուկ-ժամանակով», «Ձգիտեմ ո՞ր թագավորության մեջ...» վերագը «Երկնից երեք խնձոր ընկավ», «Նրանք հասան իրենց մուրափին, դու՛ր էլ հասնե՛ք մուրափին»:

Արձակները

ԲԱՆԱՅՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ

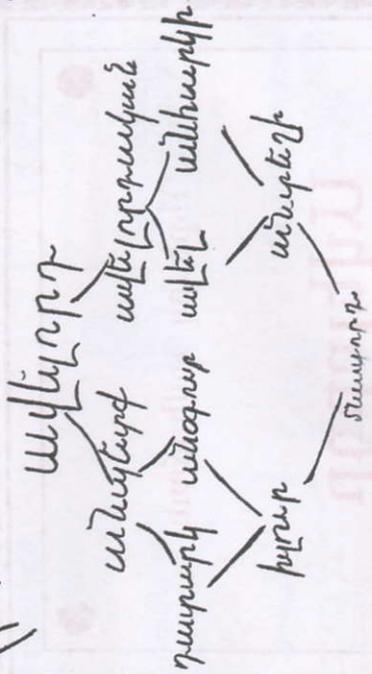
ՈՒՄՈՒՄԱԿԱՆ ՆԱՍԱԳԻՑ

Կան ստեղծագործություններ, որոնք դուրս են ժամանակից և, ցավոք, արդիական են նաև մեր օրերում:

Միջինում «ավելորդ» բառը

ՃՈՒԿԱՏՈՒՄ

— Մո՛ւ... ավելորդ մարդ չկա. աստծու առջև հոգին հոգի է:

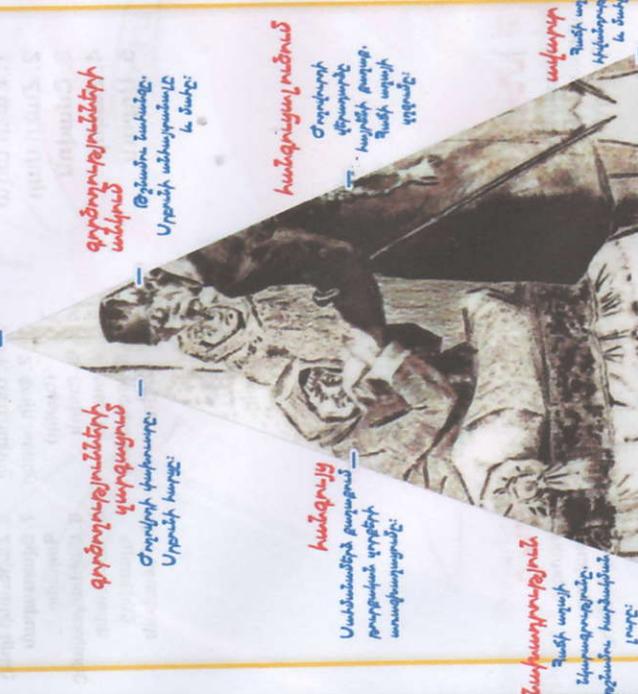
Պետք է շատ սիրել մերձավորներին:

Յուրաքանչյուր մարդ արժեք է, և կապ չունի նրա առողջական վիճակը: Աստված բոլորին ստեղծել է հավասար:

Մարդուն չպետք է համարել ավելորդ, թեկուզ անդամալույծ:

ՄՅՈՒԺԵԻ ԲՈՒԳ

Գաղթի օրերը:

Գաղթի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:

Գաղթի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:

Գաղթի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:
Չեղջիկի օրերը:

ՄԱՍԻՍԿԱՆ ԼԱՍԿԱՅԻ
Ու. Ա. Չեղջիկի

ՄԱՍԻՍԿԱՆ ԼԱՍԿԱՅԻ
Ու. Ա. Չեղջիկի

ՊԱՏՄԿԱԾՔԻ ՔԱՐՏԵԶ

«Ավելորդ» պատկերներ

Գլխավոր հերոսներ

1. Հաջի աղա
2. Հաջի մար
3. Յնավոն
4. Հակոբ
5. Սյրուն

Երկրորդական հերոսներ

1. Մեծ հարսը
2. Փոքի հարսը
3. Եղբուն (Եսթր)
4. Կարոն
5. Կողոսենյ գրագիրը
6. Հարեանի կինը
7. Տվարաբան
8. Սահակակալից
9. Դասարանի
10. Քահանան

Միջավայր

Սարիլամուր, Բաղաբե, Հաջի աղայի տունը, Գաղթի ամառապարտեզ, Լորի Բաղաբե

Ե՞՞՞՞

1914թ., դեկտեմբերի 14-22-ը, I համաշխարհային պատերազմ

Խնդիր

Հարկադրված գաղթը, Կոնստանդնուպոլիս, Սիրուկի հարցը

Լուծում

Թղամուր, Լահիսազ, Սիրուկի անհեռանակը, Հաջի աղայի սրբոցը եւ մտից

Կառուցվածք

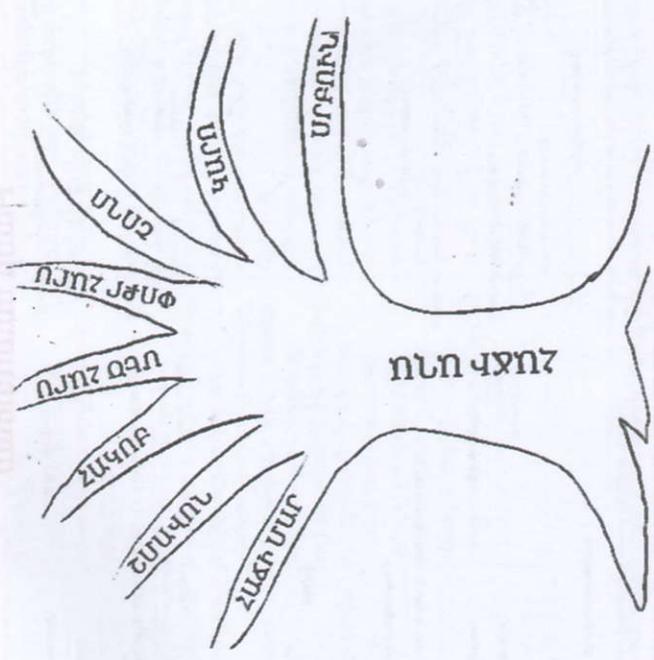
1. Թուրքների հարցականը,
2. Ժողովրդի փախուստը,
3. Թղամուր, Լահիսազ,
4. Ժողովրդի սի մասի վերադարձը

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ

Ուս. Ա. Հովհաննիսյան

ՀԱՃԻ ԱՂԱՅԻ ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻ ՏՈՂՄԱԾԱՌԸ

Հաջի աղա- Հաջի նշանակում է ուխտագնաց, նա ով գնում էր Երուսաղեմ արդթքի, արժանանում էր տխորդաի՝ Հաճի, իսկ արդա նշանակում է պարուն:

«Ավելորդ» պատմվածքի մասին

«Ավելորդ» խոշոր պատմվածքը եզակի է մեր գրականության մեջ, մշտարժեք: Ձանազան անկյուններից կարելի է նայել այդ երկին և միշտ ընդունել այն գեղեցիկ ու կատարյալ: Ինձ զարմացնում են հոգեբանական այն խորունկ, ճշմարիտ վերլուծումները, որ անում է հեղինակը խղճնաանքի, անպարտելի ուժի, խղճի խայթերի և ներքին անեղ ու արդար դատաստանի վերաբերմամբ: Մրանք համաշխարհային գրականությունը զարդարող էջեր են: (Ավետիք Բաահակյան)

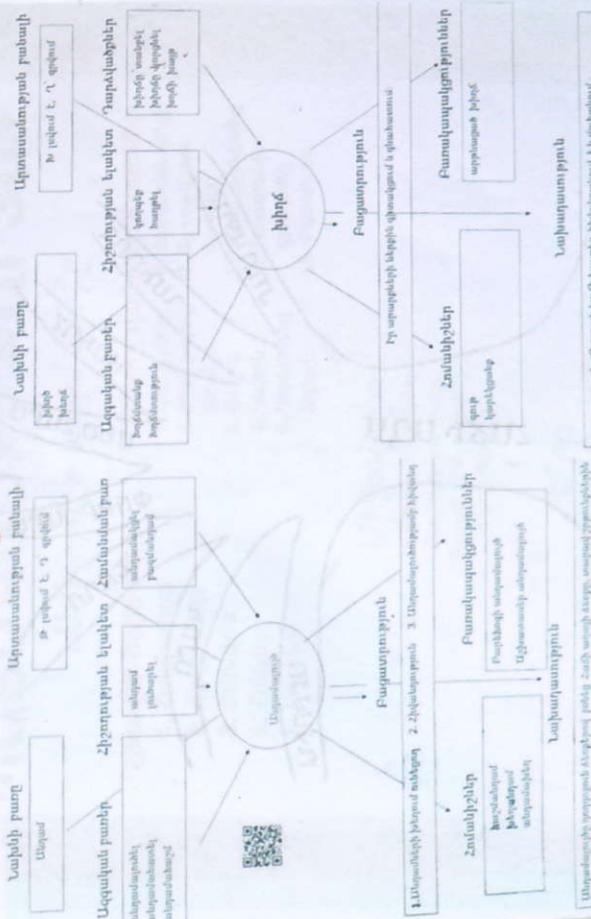
ԿԵՂՊԱՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԱԿԱՆ ԱՂՅՈՒՄԱԿ

Գլխավոր հերոսի արտաքինը	Ե՞րբ և ի՞նչ իրավիճակում ենք առաջին անգամ նրան տեսնում	Ի՞նչպես են մյուս կերպարները վերաբերվում գլխավոր հերոսին (լերել օրինակներ)
Մշտապես շարժվող 60-70 տարեկան կուզի վրայով վզին կաթաբաժ, երկար իրանը բերանաբերված, բնկեղուտ պեն առաջ թեքած, ուստի վիզը աջն էրկարած, սև ակնոցների արանքից սպաստավոր բլիթը օդի մեջ իջած, հայացքը դժպիհ հեռու, մի կետի ընթացում էր նա:	10-ը տարի առաջ միայն իր անդրանիկ որդուն բաղեկա, Հաճի աղան թույլ տվեց որ իր կապույտ մանուշակաբույսի տոտերը ցեխտվեն, և սեպ էլ պատր, երբ իմացավ, որ թուրք գործը, տասներեկն հեղելով, ուստի վիզը աջն էրկարած, սև ակնոցների արանքից սպաստավոր բլիթը օդի մեջ իջած, հայացքը դժպիհ հեռու, մի կետի ընթացում էր նա:	Բայցը կիներ, որվեները, հարսները, երեխաները, սիրում և հարգում էին Հաճի աղային: Այստեղ երևում է, որ կանաչափետրակապ աղյ գերաստանի դեկորացիան աղայի ձեռքին է: Օրինակ 1 Տնեցիք շորերը կապում, նորից քանդում և կրկին ընտրում էին, և շարունակ լսվում էր: «Հաճ աղային գուլպաները», «Հաճ աղային դոշակը», «Հաճ աղային բուրբը չթողենք»: 2 Եմպոնի կիներ այթոս բերեց, որ Հաճի աղան նստի, հետո փոքր հարսի օգնությամբ Հաճի աղային ոտքերը հարցրին մի 2-րդ շավար նա:

Նշի ը պատմվածքի այն պահը, որը, ըստ թեզ, շեջադարձային է հերոսի համար	Պատմվածքից դու՞ ըս գրել այն տողերը, որոնք ներկայացնում են գլխավոր հերոսի էությունը և նկարագրի փոփոխությունները	Ուրիշ ի՞նչ կերպ կարող էր վարվել հերոսը
Հաճի աղան խորտակված էր: Ժամերով մի բարձր լավի նրա բերանից: Նստում էր մի անկյուն, ծխում, հասնիչը գցում և երբեմն միայն գուլպն օրորելով մտնում:	Հաճին նայեց անդամալույծին, բայց չտեսավ նրան, նա սեկյակի իրերն էր մտովի տեղավորում փուրգունի մեջ և որոնում էր ամենապետրական իրերը և հրդեհի մեջ պաշարվածի պես նա գզաց, որ տարերային մի ուժ միայն մի բան է թեկադրում: փախչել, շուտով դուրս գալ ստի ճիղիներին: Մնացածը՝ կին, երեխա, ընկեր բարեկամ, նստեցավ նրա այրում:	Հաճի աղան կարող էր ապրանքը թիչ վերցնել և որս փոխարեն անդամալույծ քրոջը իրենց հետ տանել: Պետք է սիրեն մերկավորներին, քանի որ մարդը բարձրագույն արժեք է և մարդն ապրելով կարող է նորից ստեղծել ցանկացած իր: Բակ գործել սխալ հետո գուցա ուշ է:

ԱՌԱՏՔԱՅԻՆ ԲԱՌԵՐ

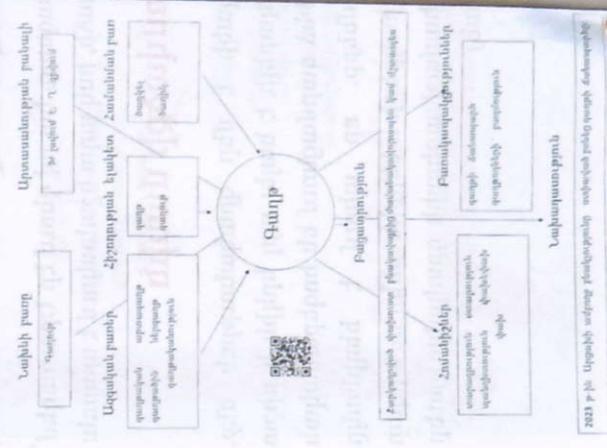
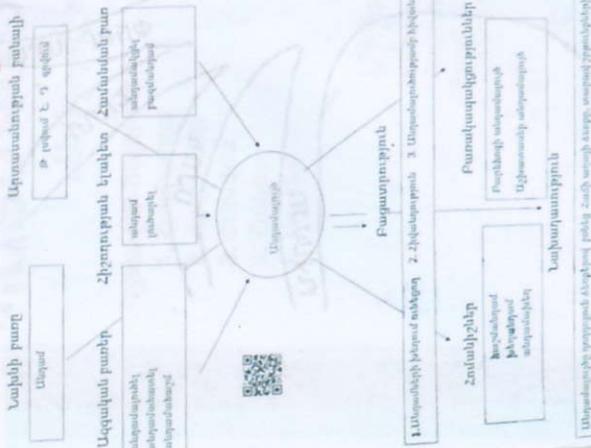
Բարի տոնամաճառ

«Ավելորդը» պատմվածքի գլխավոր հերոսուհու նախատիպը Դ. Դեմիրճյանի թույրն է՝ Մրբունին, բայց ոչ թե ճակատագրով, այլ բնավորության գծերով: Նա էլ հոգատար էր, նվիրվող: Այդպիսին էին Դեմիրճյանի ընտանիքի բոլոր կանայք, այդ թվում և ավագ թույրը՝ Վարսենիկը, որն ապրել է Դեմիրճյանի ընտանիքի հետ և խնամել նրան վերջին տարիներին:

ԱՌԱՏՔԱՅԻՆ ԲԱՌԵՐ

Բարի տոնամաճառ

ԲԱՐՔԱՌՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՐԻՆԻ ԲԱՐՔԱՌ	ԼՈՒԿԱ ԲԱՐՔԱՌ	ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐՇԵՔ
տուճ	լիճիկ	տառատ
Ֆն	առանտ	կրկնակալ
զավարի տուտեր	զավարի փոռեր	անդամաբերի երկուց հարևանի, ընտանեկ
առամ (առամ)	կրկին	մարտ
աշել	խոն	խել
հագրի	մոխի անել	պարտառու
կառն	ան	կար
գանգիներ	արկ	հարստ
կարճ	կարճ	կրկնակալի
գրառում	ընկանի	արկն զրան
առու	առու	հար
առու	արու	գիտել
բաշտ	եղու	գիտել
եղի	մուտ	մարտ
արկալ	թուր	անյակ
ոյա	թուր	գիտել
ինտա	ֆուրկ	գիտել
ֆուրկ	հարի	փնտա
հարու	տից տեղից	հարու
ծնի	խոլ	թից
թուր	իչո	հից
իզակ	անյակ	անյակ

Բարքառները որևէ երկրի առանձին շրջանում տարածված տեղական - խոսակցական բառեր ու արտահայտություններ են գեղարվեստական երկերում՝ միջավայրի երանգավորման, կերպարների խոսքի անհատականացման նպատակով:

Հայերեն ունի մոտավորապես 60 բարքառ, որոնք կոչվում են այն տեղի անունով, որտեղ խոսվում են, օրինակ՝ Մշո, Մեղրու, Չեթունի, Կարինի, Լոռվա, Ղարաբաղի, Կարնո և այլն:

Մարիդամիշ-Վանաձոր

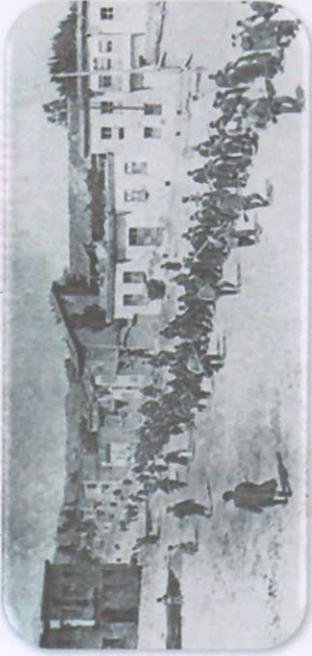

ՖԻԼՄ

«Ավելորդը»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱՂԵՏ Է ՄԱՐԴԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

1915, Հայոց Ցեղասպանություն

2020, 44-օրյա պատերազմ

2023, Արցախյան բռնազաղթ

ՎԵՐՁԱԲԱՆ

Նկարագրած դեպքերը տեղի են ունեցել 1914թ-ի դեկտեմբերին Մարիդափշում:

Այս իրադարձությունները մեզ հնարավորություն են տալիս տեսնելու անցյալը, սակայն, ցավոք, նման իրադարձությունները դեռևս շարունակվում են, և թվում է, թե ժամանակները փոխվել են, և 21-րդ դարում ամեն ինչ կարելի էր ավելի խաղաղ ու մարդասիրական ճանապարհով լուծել, իսկ այսօր մենք տեսանք 2020թ-ի 44-օրյա պատերազմը, 2023թ-ի սեպտեմբերին արցախյան բռնազաղթը. մարդիկ պարտադրված լքել են իրենց հայրենիքը:

21-րդ դարում շարունակվում են կոտորածները, կարծես չարը բոլին է դրել մարդկանց հոգիներում:

21-րդ դարի պատերազմը տեխնոլոգիաների վրա հիմնական պատերազմ է:

Զարգացած տեխնոլոգիայի դարաշրջանում մարդը մարդասեր չէ: